

З'їзди, конференції, наради

ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ ТВАРИННИЦТВА, ПРОДОВОЛЬЧА БЕЗПЕКА ТА РОЛЬ ЛУКІВ У ЗАБЕЗПЕЧЕННІ ТВАРИН КОРМАМИ

З 9 по 13 червня 2024 р. у м. Леуварден (адміністративний центр провінції Фріслан, Нідерланди) проходив 30-й Генеральний з'їзд Європейської федерації лувівників (EGF2024). У роботі з'їзду взяли участь близько 400 делегатів із 30 країн, переважно європейських. Найбільше учасників було з Нідерландів (66), Ірландії (31), Швейцарії (27), Німеччини (25), Бельгії (24), Швеції (19).

Головні організатори з'їзду — Голландсько-Фламандське товариство лувівників та виробників кормових культур, що об'єднує науковців і фермерів, а також Університет прикладних досліджень Van Hall Larenstein, Леуварден.

З'їзд відкрила президентка Європейської федерації лувівників доктор професор Агнес ван ден Пол-ван Дасселар, а вітальний прийом від провінції Фріслан було організовано в музеї Леуварден. З'їзд проходив під загальною темою «Чому луки?» і був присвячений насамперед питанням розвитку тваринництва, продовольчої безпеки Європи, ролі сіножатей і пасовищ у забезпеченні тварин кормами. Оскільки внаслідок урбанізації та перетворення земель на орні угіддя луки перебувають під загрозою зникнення, на з'їзді були представлені рекомендації нідерландських фермерських господарств і тваринницьких комплексів, спрямовані на поліпшення стану луків, їх збереження та відновлення.

У перший день роботи з'їзду відбулося 8-е засідання робочої групи «Випас», що проходило під гаслом «Випас для екології». В доповідях, під час спілкування

з фермерами не лише обговорювалися системи випасу жуйних тварин, а й була запропонована низка екосистемних послуг — економічних, екологічних, культурних і соціальних, що передбачають заходи, спрямовані на технологічні аспекти формування, удобрення та раціонального використання пасовищних травостоїв, а також на збереження довкілля.

У наступні дні, згідно із програмою з'їзду, було виголошено 12 пленарних, 30 коротких і 217 пристенових доповідей. Загалом роботу проводили у п'яти секціях, в межах яких були розглянуті такі основні теми:

- «Луки: які, де, для кого?»;
- «Якою є роль сінокосів і пасовищ у забезпеченні екологічної та продовольчої безпеки»;
- «Можливі методи раціонального використання й моніторингу угідь та управління ними»;
- «Екосистемні послуги, що пропонуються»;
- «Для кого луки мають найважливіше значення».

Організатори та доповідачі зосередили увагу насамперед на таких питаннях:

- роль сіножатей і пасовищ у сучасному сільськогосподарському виробництві, наукові та практичні основи їх поліпшення й раціонального використання;
- відмінності між екосистемними послугами, які надають на луках, залежно від мети їх використання;
- особливості ведення органічного та точного кормовиробництва і лувівництва

із застосуванням засобів дистанційного управління;

утилізація органічних добрив та способи заготівлі кормів, дослідження з метою підтримання показників родючості ґрунту на оптимальному рівні;

- обговорення заходів з обміну інформацією, спрямованих на зменшення викидів парникових газів (CO₂, оксиду азоту тощо) на фермах, використання симбіотичного азоту багаторічних бобових трав, зокрема в органічному виробництві, збереження біорізноманіття корисних живих організмів рослинного і тваринного походження;

- обговорення та підготовка заходів, спрямованих на захист утримуваної на пасовищах худоби від природних (стихійні лиха, шкодочинність диких тварин) та антропогенних чинників;

- особливості організації нових методів селекції та насінництва багаторічних трав (насіння багаторічних трав за участі нідерландських вчених та фермерів вирощують у 40 місцях по всьому світу), а також селекції і розведення тварин;

- типи годівлі тварин за трав'яної системи виробництва молока, утримання тварин, переважно корів, у звичайних фермерських господарствах, тваринницьких виробничих і селекційних комплексах.

На підставі заслуханих доповідей зроблено висновок, що альтернативи пасовищам для годівлі тварин в Європі та світі в найближчому майбутньому немає.

Від України на з'їзді було представлено пристендову доповідь на тему «Відновлення природних кормових угідь для поліпшення довкілля та продовольчої безпеки в Україні» (автори доповіді — В. Кургак, В. Камінський, Л. Янсе, Л. Коломієць, Я. Янсе, М. Жук, І. Неймет). Статтю з такою самою назвою опубліковано у збірнику матеріалів з'їзду.

В межах проведення з'їзду було організовано кілька екскурсійних турів, учасників яких ознайомили з молочним скотарством Нідерландів (ландшафт країни являє собою рівнини, що межують із дюнами, лісами, озерами та болотами, перетинаються

дамбами і каналами; на них водяться лугові птахи, випасаються стада корів, розташовано багато вітряних млинів і вітряків та сонячних електростанцій), а також з інноваційними заходами, що здійснюються на пасовищах. Учасники екскурсій відвідали:

- сучасний міжнародний сертифікований дослідницький центр у м. Вагенінген, де щорічно виконують 600 000 різних аналізів рослин, добрив, ґрунту тощо;

- сімейну молочну ферму Баренбург і Вредо, де годівля корів базується на пасовищному утриманні та трав'яних кормах із багаторічних трав, що характеризуються високою якістю, та де можна ознайомитись із сучасними машинами для внесення добрив і сівки тощо;

- фризькі торфовища, де на державному рівні реалізується програма зменшення негативного впливу осушування, проживання та сільськогосподарської діяльності людей за рахунок підняття ґрунтових вод, інфільтрації та запровадження інших заходів;

- молочну ферму Де Гелдер, де ознайомились із сучасною технологією виробництва сиру;

- національний ландшафтний парк Бокж площею 25 тис. га, де фермери та жителі об'єднані в асоціацію, яка відслідковує оптимальне поєднання забудови населених пунктів, сільськогосподарського використання земель із природоохоронними заходами зі збереження історичних цінностей та місцевого біорізноманіття. Йдеться, зокрема, про висадження живоплотів із дерев та чагарників навколо ділянок пасовищ, збереження ділянок із природним лучним фітоценозом, штучне створення трав'янистих фітоценозів з використанням трав, які своїм квітуванням сприяють збереженню місцевої фауни, пасовище утримання худоби з моніторингом якості продукції;

- міжнародний сімейний центр-кооператив із запровадження програми розведення та випробування голштинської молочної породи CRV, де утримується 350 з найкращих у Європі

молодих самок-донорів, потомство яких реалізується фермерським господарством Нідерландів і всієї Європи, а годівля тварин базується на дешевих зелених і консервованих трав'яних кормах;

- молочний комплекс Боксумердик, де можна ознайомитись із сучасними методами утримання й годівлі худоби, у тому числі на пасовищах з використанням фотоелектричних систем, самопересувних електроогорож, кормороздавачів, приборачів гною тощо.

Під час роботи Генерального з'їзду луківників налагоджені та поглиблені партнерські зв'язки українських вчених із провідними вченими-луківниками з Польщі, Естонії, Латвії, Литви, Швейцарії, Нідерландів, Бельгії та інших країн.

Матеріали 30-го Генерального з'їзду Європейської федерації луківників, а також позитивний досвід роботи Голландсько-Фламандського товариства луківників та кормових культур, Університету прикладних досліджень Van Hall Larenstein, що в Леувардені, навчальних закладів, нау-

ково-дослідних центрів, фермерських господарств і тваринницьких комплексів, про які йшлося на з'їзді, заслуговують на увагу та використання в Україні — це сприятиме не лише комплексному розвитку сільськогосподарського виробництва, а й захисту довкілля. Йдеться, зокрема, про планування і проведення досліджень у науково-дослідних установах Національної академії аграрних наук України, у тому числі в рамках європейських проєктів, про застосування новітніх методів забезпечення тварин дешевими трав'яними кормами за використання пасовищного утримання в літній період, а також про впровадження систем органічного і точного землеробства.

**Володимир Кургак,
доктор сільськогосподарських наук,
професор, член-коресподент НААН,
головний науковий співробітник
відділу кормовиробництва
ННЦ «Інститут землеробства
Національної академії
аграрних наук України»**